علم حال

برنچی قسم

اعتقاد

مرتبی: ع. ح. ابراهیمف.

ناشری:
«چولپان» کتبخانه‌سی
اوفاده.

بهاسی ٥ تین

Казань.
Лито-Типографія И. Н. Харитонова, соб. домъ.
1913.

محترم قرداشلرم! اوشبو «علم حال» کتابلرن یازودن برنچی مقصدم: قرداشلرم معلم افندیلر بلەن برگەلەشوب، شول علم حال کتابلرینڭ ییتوشمەگان یيرلرن اصلاح قیلو ایدی. حاضردەدە برقدر اصلاح ایدولدی؛ مثلا تل جهتی ممکن قدر اوزمزنڭ آنـا تلمزدە یازلدی؛ صوڭ وقتلردە ترتیب قیلونمش، بعض علم حال کتابلرندە مساهلە ایدولگان مسئلەلرنی درستلەوگە آیروچە دقت ایدولدی؛ ممکن قدر، مسئلەلرنیدە، قصقە هم بالالر آڭلارلق رەوشدە آچق ایتوب یازلدی.

کتابلرنڭ ییتوشمەگان یيرلرن دقت ایدوب، قرداشلرم معلم افندیلر تنبیە ایتەر اولسەلر، کتابلرنڭ ایکنچی طبعندە تییوشلی تنبیەلر اعتبارغە آلوناچقدر.

معلم افندی، بالالرغە درس بیرگاندن صوڭ، سوأل، جوابلرغە تقلید ایتمیچە بالالردن درسنڭ حاصلن سویلەتوگە تییوشدر.

یاش بالالرغە آڭلاوغە برقدر اوڭـای بولسون اوچون، کتابلر سوأللی رەوشدە ترتیب ایدلدی؛ معلم افندی نی طریقە اوقوتسەدە، کتابنڭ سوأللی بولووی بوڭا مانع بولمایەچقدر.

ع. ح. ابراهیمف.

علم حال

برنچی قسم

اعتقاد

مرتبی : ع. ح. ابراهیمف.

ناشری:

«چولپان» کتبخانه‌سی

اوفاده.

Казань.

Лито-Типографія И. Н. Харитонова, соб. домъ.

1913.

بسم الله الرحمن الرحيم

اعتقاد بابى

الله تعالى طرفندن محمد عليه السلام گه ييبه‌رلگان دين، اسلام دينيدر؛
اسلام ديننده بولغان كشيگه مسلمان ديب ئه‌يتوله‌در. بز اسلام ديننده‌مز،
الله تعالى نك بنده‌سى و محمد عليه السلامنك امتى بز.

اسلام، الله تعالى طرفندن ييبه‌رلگان حق دينگه اشانوب بوى صنودر.

دين، الله تعالى، پيغمبرلرگه ييبه‌رگان كتابلرنده بنده‌لرنك فائده
وضررلرون كورسه‌تكان، حق وتوغرى يولدر.

ايمان

ايمان نرسه؟

ايمان، الله تعالى نك برلگينه، محمد عليه السلامنك حق
پيغمبر بولووينه اشانمق‌در.

ايمان كلمه‌سى نرسه؟ (كلمهٔ توحيد)

لا اله الا الله محمد رسول الله.

لا اله الا اللهنڭ معناسی نیچك؟

عبادت قیلورغه یاراقلی هیچ نرسه یوق مگر بر الله تعالی گنهدر. (یعنی اللهتعالی گه گنه عبادت قیلونور؛ اللهدن باشقه هیچ نرسهگه عبادت قیلو درست بولماس.)

محمد رسول اللهنڭ معناسی نیچك؟

محمد علیهالسلام، اللهتعالینڭ بندهلرگه دین اویرهتو اوچون ییبهرگان رسولیدر.

کلمهٔ شهادة نرسه؟

اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله.

معناسی نیچك؟

گواهلق بیرهمن، تحقیق، عبادت قیلورغه یاراقلی هیچ نرسه یوق مگر بر الله تعالی گنهدر؛ دخی گواهلق بیرهمن، تحقیق محمد علیهالسلام الله تعالینڭ بندهسی وبندهلرگه دین اویرهتور اوچون ییبهرگان رسولیدر.

کلمهٔ توحیدنی یاکه کلمهٔ شهادتنی ئهیتکان کشی نیچك بولور؟

معناسینی بلوب، کوڭلی بلهن اشانسه، مؤمن ومسلمان بولور.

بالغ، عاقل بولغان کشیگه بو کلمهنی ئهیتمك نرسه؟

بالغ بولغان وقتده بر مرتبه ئهیتمك فرضدر.

آیروب ایمان کیترو

آیروب ایمان کیترو نیچوك؟

الله تعالی گه و آنڭ فرشته‌لرینه، کتابلرینه، بارچه پیغمبرلرینه، آخرت کونینه، تقدیرنڭ ایزگوسیده یامانیده الله‌تعالی‌دن بولووینه، هر قایوسینه آیوروب اشانودر.

الله‌تعالی گه اشانو نیچوك؟

الله تعالی بار هم بردر؛ بار بولووینڭ اوّلی، آخری یوقدر. آنادن طومادی، اوزیده هیچ کمنی طودرمادی. الله تعالی تری؛ هر نرسه‌نی بله وهر نرسه گه کوچی ییته‌در؛ هر نرسه‌نی کوره وهر نرسه‌نی ایشوته هم سویله‌شه‌در. لکن تری‌بولووی، بلووی، اشله‌وی، کورووی، ایشوتووی، سویله‌شووی برزنڭ کبی توگل بلکه اوزینه خاص بولغان صفت بله‌ن‌در.

الله تعالی بارچه کیمچیلك صفتلردن پاك وکمالت صفتلرینڭ بارچه‌سی بله‌ن صفتلانغان‌در.

فرشته‌لرگه اشانو نیچوك؟

فرشته‌لرنڭ بارچه‌سی الله‌تعالی‌نڭ حرمتلی بنده‌لریدر: الله‌تعالی گه هر وقت عبادت قیلورلر؛ هیچ بر گناه قیلماسلر. آلارده آشاو، ئچو، ایرلك، خاتونلق یوق. آلارنڭ

ارالارنده جبرائیل، میکائیل، اسرافیل، عزرائیل علیهم السلام‌لر پیغمبرلر همده الله‌غه ایلٔ یاقین فرشته‌لردر.

کتابلرغه اشانو نیچلك؟

الله‌تعالی، بنده‌لر ینه‌دین اویره‌توراوچون، پیغمبرلرگه ییبه‌رگان کتابلرینلٔ همه‌سی حقدر.

الله تعالی طرفندن نیچه کتاب ییبه‌رلدی؟

الله تعالی طرفندن پیغمبرلرگه یوزده دورت کتاب ییبه‌رلدی. دورتیسی الوغ کتاب، یوزی صحیفه (بیت) لردر.

بو، دورت الوغ کتاب‌لر قایسی پیغمبرلرگه ییبه‌رلدی؟

تورات موسی علیه‌السلام‌گه، زبور داود علیه‌السلام‌گه، انجیل عیسی علیه السلام‌گه، قرآن بزنلٔ پیغمبرمز محمد علیه‌السلام‌گه ییبه‌رلدی.

صحیفه‌لر قایسی پیغمبرلرگه ییبه‌رلدی؟

اون صحیفه آدم علیه السلام‌گه، ایللی صحیفه شیث علیه‌السلام‌گه، اوتوز صحیفه ادریس علیه السلام‌گه، اون صحیفه ابراهیم علیه‌السلام‌گه ییبه‌رلدی.

الله‌تعالی بو کتابلرنی پیغمبرلرگه نی ره‌وشلی ییبه‌ردی؟

الله‌تعالی بوکتابلرنی پیغبرلرگه جبرائیل فرشته آرقلی ییبه‌ردی. یعنی جبرائیل علیه‌السلام آدم صورتنده کیلوب، بو کتابلرنی پیغمبرلرگه اویره‌تدی.

قرآن

قرآنده نرسه‌لر بار؟

اوتکان زمانده‌گی کشیلرنڭ حاللری، الله تعالی گه ایمان، عبادة، بنده‌لرگه حلال، حرام بولغان اشلر، فرض بولغان اشلرنی اشله‌رگه قوشو وحرام بولغان اشلردن طییو همه‌سی قرآنده باردر.

قرآندن صوڭ کتاب کیله‌چکمی؟

قرآندن صوڭ هیچ بر کتاب کیله‌چك توگلدر؛ قیامتکه قدر قرآن بله‌ن عمل قیلو تییوش ولازمدر.

قرآنغه اشانماغان کشی نیچك بولور؟

قرآنغه اشانماغان کشی ایمانسز بولور.

پیغمبرلرگه اشانو ره‌وشی نیچك؟

پیغمبرلر الله تعالی‌نڭ ایڭ عقللی وایڭ توغری بنده‌لریدر؛ هیچ بر وقت گناه قیلماغانلر؛ الله تعالی ییبه‌رگان شریعت حکملرن، بزده اوزگه‌رتمیچه بنده‌لرگه‌اویره‌تکانلر.

آلارده آشامق واویله‌نمك کبی نرسه‌لر بولغانمی؟

بز بلگان پیغمبرلرنڭ حضرت عیسی‌دن باشقه‌لری اویله‌نگانلر؛ پیغمبرلرنڭ بارچه‌سی‌ده، حلال رزق بله‌نگنه رزقلانغانلر.

پیغمبرلرنڭ اولی کم؟

بارچه کشی‌لرنڭ آتاسی بولغان، آدم علیه‌السلام‌در.

پیغمبرلرنڭ آخری کم؟

بارچه پیغمبرلرنڭ آرتوغراغی بولغان، بزنڭ پیغمبرمز محمد علیه‌السلام‌در.

آندن صوڭ پیغمبر کیله‌چکمی؟

آندن صوڭ هیچ پیغمبر کیله‌چك توگلدر. آنڭ شریعتی قیامت‌که قدر قالاچق‌در.

قرآن‌ده بولغان پیغمبرلرنڭ اسملری نیچك؟

قرآنده بولغان پیغمبرلرنڭ اسملری: آدم، ادریس، نوح، هود، صالح، لوط، ابراهیم، اسماعیل، اسحاق، یعقوب، یوسف، ایوب، شعیب، موسی، هارون، داود، سلیمان، یونس، الیاس، الیسع، ذوالکفل، زکریا، یحیی، عیسی، بزنڭ پیغمبرمز محمد (علیهم الصلوة والسلام) باریسی یکرمی بش قدردر.

عزیر، لقمان، ذوالقرنین حضرتلرینڭ اسملری قرآن‌ده بولسه‌ده، لکن آلارنڭ پیغمبر بولولری آچق معلوم توگلدر.

معراج

معراجنڭ ره‌وشی نیچك؟

محمد علیه‌السلام مکه‌ده وقتده برکیچه‌ده جبرائیل فرشته

بلەن مكه شهرندن قدس شهرندە بولغان مسجد اقصاغه باروب، شولوق كيچدە ینه مكه شهرینه قایتوب ییتكان. شوكا «معراج» دیب ئەیتولەدر.

آخرت كونینه ایمان نیچك؟

هر كشی اولگاندن صوڭ قبرگه قویولغاچ، جانی تەنینه كروب، تریلور؛ منكر، نكیر اسملی ایكی فرشته كیلوب: (ربك كم، دینك نیندی دین، پیغمبرك كم؟) دیب صورارلر. ایزگی كشی بولسه، جواب بیرگاندن صوڭ، قیامتكه قدر راحتدە قالور؛ یاوز كشی، قیامتكه قدر عذاب قیلونور. قیامت بولغان وقتدە چرگان، تارالغان گەودەلر، اللهنك قدرتی بلەن جیيولوب، دنیادەغی شیكللی هر كشینك جانی تەنینه كرور. صوڭره بارچه كشیلر محشر ییرینه بارورلر؛ صوڭره هەمەسینك عمل دفترلری قوللرینه بیرولوب، الله حضورندە حساب بیرورلر. آندن صوڭ ایزگی كشیلر جنتكه، یاوز كشیلر جهنمگه كرورلر. گناهلری عفو ایتولمەگان، مسلمان بندەلر جهنمگه كروب گناهلری قدر عذاب قیلونغاچ، جنتكه كرورلر؛ ایمانسز آدملر جهنمدە قالورلر.

تقدیرگه ایمان رەوشی نیچك؟

دنیادە بولغان هر نرسه كیرەك یاخشی اش، كیرەك یامان

اش بولسون، الله تعالی‌نڭ تله‌وی و یاراتووی بله‌ن بـار بولور؛ الله تعالی هر کشیگه اختیار بیرگان. کشی اوز اختیاری بله‌ن یاخشی اشنی تله‌سه، الله تعالی یاخشی اشنی بار قیلور، اگر یامان اشنی تله‌سه، الله تعالی یامان اشنی بارقیلور. الله‌تعالی کشینی کوچله‌ب بر اشده اشله‌تمیدر.

سوءاللر:

ایمان نرسه؟
ایمان کلمه‌سی نرسه؟
لا اله الا الله‌نڭ معناسی نیچك؟
محمد رسول الله‌نڭ معناسی نیچك؟
کلمهٔ شهاده نرسه؟
معناسی نیچك؟
کلمهٔتوحیدنی یا که کلمهٔ‌شهادتنی ئه‌یتکان کشی نیچك بولور؟
بالغ، عاقل بولغان کشیگه بو کلمه‌نی ئه‌یتمك نرسه؟
آیروب‌ایمان کیترو نیچك؟
الله تعالی‌گه اشانو نیچك؟
فرشته‌لرگه اشانو نیچك؟
کتابلرغه اشانو نیچك؟
الله‌تعالی طرفندن نیچه کتاب بیبه‌رلدی؟
بو، دورت الوغ کتابلر قایسی پیغمبرلرگه بیبه‌رلدی؟

صحیفه‌لر قایسی پیغمبرلرگه بیبه‌رلدی؟
الله تعالی بو کتابلرنی پیغمبرلرگه نی ره‌وشلی بیبه‌ردی؟
قرآن‌ده نرسه‌لر بار؟
قرآندن صوڭ کتاب کیله‌چکمی؟
قرآن‌غه‌اشانماغان کشی نیچك‌بولور؟
پیغمبرلرگه اشانو ره‌وشی نیچك؟
آلارده آشامق واویل‌نمك کبی نرسه‌لر بولغانمی؟
پیغمبرلرنڭ اوّلی کم؟
آخری کم؟
آندن صوڭ پیغمبر کیله‌چکمی؟
قرآنده بولغان پیغمبرلرنڭ اسملری نیچك؟
معراج نرسه؟
آخرت کونینه ایمان نیچك؟
تقدیرگه ایمان ره‌وشی نیچك؟

پیغمبرمز حقنده هر کمگه بلورگه تییوش بولغان قصقه‌چه دینی تاریخ

محمد علیه السلام مکه شهرنده طودی؛ آتاسی عبد الله اسملی، آنك آتاسی عبد المطلب، آنك آتاسی هاشم‌در. آناسی آمنه وهب قزیدر.

محمد علیه السلام قرق یاشکه ییتکاچ، الله‌تعالی جبرائیل فرشته آرقلی آنك پیغمبر بولوون بلدردی، صوڭره الله طرفندن جبرائیل فرشته کیلوب کیره‌ك قدر قرآن آیتلرون اویره‌ته باشلاب، مکه‌ده اون اوچ یل بو یینه هر بر کیره‌ك وقتده الله طرفندن جبرائیل فرشته کیلوب، محمد علیه السلام گه قرآن آیتلرون اویره‌ته ایدی؛ محمد علیه السلام‌ده اویره‌نگان قدر قرآن آیتلرون برده اوزگه‌رتمیچه اوزینك صحابه‌لرینه اویره‌توب همده شول آیتلرنی کون کیسه‌کلرینه یازدورا ایدی. شول وقتده مکه خلقندن بایتاق کشیلر مسلمان بولدیلر. بو اشلرنی کورگاچ مکه مشرکلری پیغبرنی بیك جفالی باشلادیلر. اون اوچ یل تمام بولغاچ، مشرکلرنك جفاسندن قوتولو اوچون الله‌نك امری بله‌ن، پیغمبرمز صحابه‌لر بله‌ن برگه مکه‌دن مدینه‌گه کوچوب کیلدی (شول یلغه هجرت یلی دیلر).

مدینه خلقی پیغمبرنی بیك حرمتله‌ب قارشی الدیلر.
پیغمبر مدینه‌گه بارغاچده هر بر کیره‌ك وقتده همیشه الله طرفندن جبرائیل فرشته کیلوب قرآن آیتلرون اویره‌تــه ایدی. یکرمی اوچ یل (مکه‌ده اون اوچ یل، مدینه‌ده اون یل) اچنده «قرآن» محمد علیه السلام گه ایندرلوب تمام بولدی. پیغمبرده قرآننی صحابه‌لرگه اویره‌توب، تمام ایتــکاچ همده خلقغه قرآن‌نڭ بارچه حکم‌لرون آ کلاتقاچ، (یکرمی اوچ یل پیغمبر بولوب تورغاندن صوڭ) هجرتنڭ اونچی یلنده آلتمش اوچ یاشنده وفات بولدی.

حضرت عثمان خلیفه بولغاچ صحابه‌لرنڭ الوغلری جییولوب کیکاشکاندن صوڭ، پیغمبر زماننده یازلغان قرآن آیتلرون قاراب، برده اوزگه‌رتمیچه شول آیتلردن کوچروب برنیچه نسخه قرآن یازدیلر. شول نسخه‌لرنڭ هر قــایوسن اوز آلدینه توبله‌ب، نغیتوب، تییوش بولغان اورنلرده صاقلادیلر. بزنڭ قولبزده بولغان قرآن نسخه‌لری، شول قرآندن اوزگه‌رتلمیچه کوچورلوب یازلغان نسخه‌لردر.

پیغمبرمزنڭ وفاتی صوڭنده بولغان خلیفه‌لر

محمد علیه السلام وفات بولغاچ آنڭ اورنینه ابو بکر

الصدیق رضی الله عنه خلیفه بولوب، ایکی یلده اوچ آی قدر توروب وفات بولدی.

آندن صوڭ عمر رضی الله عنه خلیفه بولوب، اون یل یارم قدر توردی. هجرتدن ٢٣ نچی یلده شهید بولدی.

آندن صوڭ عثمان رضی الله عنه خلیفه بـولوب، اون ایکی یل تورغاچ ٣٥ نچی یلده شهید بولدی.

آندن صوڭ علی رضی الله عنه خلیفه بولوب، هجرتدن ٤٠ نچی یلده شهید بولدی.

صوڭ.

«چولپان» کتبخانه‌سینك اوز نشریاتندن:

درس اوچون، «حضرت رسول و دورت خلیفه» م. غفوری اثری.

بهاسی ۱۲تین پوچته بلەن ۱٤تین.

حفظ الصحت قاعدهٔ مهمه‌سی، جهانگیر حضرت اثری.

بهاسی ۸تین، پوچته بلەن ۱۲تین.

«چولپان» کتبخانه‌سنده ابتدائی، رشدی، اعدادی وعالی صنف‌لر اوچون درس کتابلری، هر بر کتبخانه‌نك نشریاتندن وهر مؤلف‌نك اثرلرندن کلیتلی بولنمقده‌در. «معارف» کتبخانه‌سینك هم «وقت» اداره‌سینك هر بر نشریاتلری «چولپان» کتبخانه‌سنده هر وقت صاتولمقده‌در. آرزان بها بلەن وکوبلەب آلوچیلرغه تییوشلی تنزیل بلەن صاتوله‌در. صومغه ۲۵ تین زاداتکه ییبەرولسه، قالغانون نالوژ ایدوب، صوراغان نرسەلرنی کیچکدرمیچه ییبەروله‌در. صوراماغان نرسه‌نی ییبەرو، تییوشلی بهادن آرتق آلو کبی اشلر هیچ بولاچق توگلدر.

آدریس: Г. Уфа. Т-ву ,,Чулпанъ''

«حساب» I - جزء ایکنچی طبعی ۲۰ تین.

«حساب» II - جزء ایکنچی طبعی ۵۰ تین.

«حساب» III - جزء ۵۰ تین.

مرتبلری:

معلم نوراحمد وایشف
عمدة الاسلام خبیرف

ناشرلری:

عباس ابراهیمف هم شریکاری.

حساب‌نك برنچی جزئی‌نك ایکنچی طبعنده اولگیچه، آرتدرولمیچه باصولدی؛ ایکنچی جزءنك بیك کوب مسئله‌لر آرتدرولوب، مسئله‌لرگه جوابلرده کوبه‌یتولدی. هر ایکی جزءنگده تل جهتی ممکن قدر تاتارچه یازلدی؛ املاسیده یاڭا املاغه موافق ایتوب توزه‌تولدی. هر بر شهرنك منتظم مکتب ومدرسه‌لرینه قبول ایتولووی وایکی‌یل اچنده اولگی طبع‌سینك تمام صاتولوب بتووی «حساب»نك نی درجه‌ده ایکانون بلوگه کفایة ایتسه کیره‌ك. هر شهرنك مشهور کتابچیلرنده صاتولمقده‌در. کوبلەب آلدر وچیلرغه بیوك تنزیل. ناشرینه مراجعت اوچون آدریس:

г. Казань Исхаку Карташеву передать Габбасу Ибрагимову.